

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДОКТРИНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ
ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ**

ПРОГРАМА

вибіркової навчальної дисципліни

підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня

спеціальність 081 Право

освітньо-наукова програма Право

Івано-Франківськ

2020

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Державним вищим навчальним закладом «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

професор кафедри трудового, екологічного та аграрного права, доктор юридичних наук,
доцент О. А. Вівчаренко

Обговорено та рекомендовано до видання Вченою радою Навчально-наукового юридичного інституту Державного вищого навчального закладу «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» “29” жовтня 2020 р., протокол № 3.

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Доктринальні проблеми правової охорони земель в Україні» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти **ОНП Право, спеціальності 081 Право**

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні й практичні питання правової охорони земель, регуляторного забезпечення та підвищення ефективності системи правової охорони земель, наукові ідеї, постулати й принципи у сфері правового забезпечення землеохоронної діяльності.

Згідно з Конституцією України, земля визнається основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Крім цього, Україна історично вважається агропромисловою державою, склад земель якої характеризується багатим, порівняно з іншими країнами Європи, різноманіттям та родючістю ґрунтів. Вона має унікальну можливість стати світовим експортером сільськогосподарської продукції. Для реалізації такої можливості якісний стан земель має підтримуватись на належному для даного природного ресурсу рівні. Проте, через недостатню увагу екологічному аспекту функціонального призначення землі в житті людини, а подекуди й пряме ігнорування його на різних рівнях державної діяльності, негативні наслідки дуже швидко даються взнаки (деградація, зниження родючості ґрунтів, підвищення їх радіоактивності з усіма іншими негативними наслідками, що сліднують із цього). Основним завданням правової охорони земель є забезпечення збереження та відтворення земельних ресурсів, екологічної цінності природних і набутих якостей землі.

Правова охорона земель України є одним з інститутів земельного права України. За допомогою засобів земельного права здійснюється зовнішнє вираження і юридичне оформлення публічного інтересу в галузі охорони земель.

Метою земельного законодавства є встановлення державних гарантій земельних прав і свобод громадян, розробка дієвих механізмів їх реалізації, як передумови переходу від існуючого декларативного характеру правового регулювання земельних відносин до ефективної системи виконання земельно-правових норм. Не менш важливим завданням, що стоїть перед земельним законодавством, є правове забезпечення зниження негативного впливу господарської та іншої діяльності на стан земель.

Міждисциплінарні зв'язки. Матеріал навчальної дисципліни «Доктринальні проблеми правової охорони земель в Україні» базується на компетентностях та програмних результатах навчання, отриманих під час вивчення екологічного, земельного, адміністративного, господарського права в рамках освітньо-професійної програми підготовки бакалавра ОПП Право, спеціальності 081 Право.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни є формування концептуального наукового розуміння доктринальних ідей і законодавчих принципів охорони земель, теоретико-практичних питань правової охорони земель, способів забезпечення та шляхів підвищення ефективності системи правової охорони земель.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є набуття загальних та фахових компетентностей щодо розуміння механізмів правового регулювання охорони земель в Україні, кваліфікованого застосування законодавчих приписів, самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі землеохоронної діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми Право здобувачі повинні набути:

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного та критичного мислення;
- здатність до розуміння предметної сфери регулювання інституту правової охорони земель та розуміння професійної діяльності за спеціальністю;
- здатність застосування методології та методики дослідницької роботи для створення нових систем утворюючих знань.

Фахові компетентності:

- здатність кваліфіковано застосовувати нормативно-правові акти у відносинах, пов'язаних з забезпеченням правової охорони земель, реалізовувати норми матеріального й процесуального права в професійній діяльності;
- здатність демонструвати знання інституційних та функціональних характеристик права, доктрини верховенства права, здатність тлумачити та застосовувати норми права, аналізувати світоглядно-методологічні підходи до пізнання діалектичних основ пропорційного поєднання сфери публічного та приватного регулювання землеохоронних відносин;
- здатність визначати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері публічного права, зокрема, інституту адміністративних послуг та дозвільної системи;
- здатність розробляти проєкти нормативно-правових актів, спрямовані на вдосконалення правового режиму охорони земель в Україні.

Програмні результати навчання:

- формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу наявних земельно-правових наукових досліджень, правозастосовної практики;
- застосовувати наукові знання термінології, основні закономірності юридичного мислення та пізнання, формулювати поняття і категорії, класифікувати та узагальнювати правові форми

відображення публічно-правових та приватно-правових засад у правовому режимі охорони земель;

- розуміти загальні принципи та методи правових наук, а також методологію наукових досліджень, застосовувати їх для самостійного аналізу та дослідження оптимального режиму поєднання імперативних та диспозитивних засад регулювання охорони земель.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години / 3 кредити ЄКТС.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Генеза інституту правової охорони земель.

Стан та прояви проблематики дослідження правової охорони земель. Становлення та розвиток інституту правової охорони земель. Об'єкти правової охорони земель. Суб'єкти правової охорони земель. Принципи та засади правової охорони земель.

Тема 2. Механізм правової охорони земель.

Інститут охорони земель у системі земельного та екологічного права. Динаміка зміни об'єктивного складу правової охорони земель. Єдність прав і обов'язків суб'єктів правової охорони земель. Юридична природа механізму правової охорони земель.

Тема 3. Загроза як елемент у системі правової охорони земель в Україні.

Правове регулювання забезпечення безпеки у сфері земельних відносин в Україні. Поняття, зміст та види загроз земельним ресурсам України. Підстави та умови правової охорони земель.

Тема 4. Функції інституту правової охорони земель.

Регулююча функція охорони земель. Стимулююча функція охорони земель. Контролююча функція охорони земель. Примусово-запобіжна функція охорони земель.

Тема 5. Міжнародно-правові вимоги (стандарти) щодо охорони земель.

Закон України «Про міжнародні договори». Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення головним чином як середовище існування водоплавних потоків. Конвенція про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування у Європі. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини. Всесвітня стратегія збереження біологічного різноманіття. Загальнодержавна програма формування національної екологічної мережі України.

Тема 6. Подолання прогалин та усунення колізій у земельному законодавстві України.

Прогалини у сучасному земельному законодавстві України. Колізії у земельному законодавстві України. Колізійне законодавство. Механізм подолання прогалин у земельному законодавстві України. Систематизація земельного законодавства України.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

1. Вівчаренко О. А. Правова охорона земель в Україні: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 336 с.
2. Гавриш Н. С. Використання, відтворення та охорона ґрунтів в Україні: теоретико-правові аспекти: монографія. Одеса: Юридична література, 2016. 396 с.
3. Дейнега М. А. Правове регулювання меліорації земель сільськогосподарського призначення в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012.
4. Єлькін Є. В. Правове регулювання ландшафтного використання та охорони земель в Україні: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2012.
5. Кравченко С. Д. Контроль за охороною та використанням земель житлової та громадської забудови в містах України: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010.
6. Кудінов В. О. Правове регулювання земельної реформи в Україні в умовах євроінтеграції: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010.
7. Кулинич П. Ф. Правові проблеми охорони і використання земель сільськогосподарського призначення в Україні: монографія. Київ: Логос, 2011. 688 с.
8. Сидор В. Д. Земельне законодавство України: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія. Київ: Юридична думка, 2011. 311 с.

Детальний перелік літератури включений до посібника для семінарських занять та самостійної роботи.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ – залік.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ: комплекти завдань для практичних і семінарських занять, пакети тестових завдань, індивідуальні завдання до окремих тем, залікові білети.